

- ГРАЖДАНСКИ ЦЕННОСТИ И
НАЦИОНАЛИЗЪМ В ОБРАЗОВАНИЕТО

- Доц. Александър Кьосев

- Кратко обобщение на резултатите от колективните изследователски проекти.
 - Настоящото изложение е базирано главно върху изследователските проекти на Евелина Варджийска, Владимир Раденков и Мария Сантулова.
- “Да посрещнем предизвикателствата на национализмите” 2008
- “Евроинтеграция и национализъм на микро-ниво” 2009-2011.
- Водеща организация “АКАДЕМИЧНА ЛИГА ЗА ЮГОИЗТОЧНА ЕВРОПА”

● Проектите са подкрепени
● финансово от CEE Trust

- Address
- 51 Dondukov Blvd
- Sofia 1000
- Bulgaria
- Web-site <http://www.seal-sofia.org/bg>
- E mail sealeague@gmail.com
- Tel/Fax + 359 2 980 46 67
- Dr. Alexander Kiossev, chair akiossev@gmail.com
- Slavka Karakusheva, Coordinator

● ДЪРЖАВНИ ОБРАЗОВАТЕЛНИ
ИЗИСКВАНИЯ

УЧЕБНИ ПРОГРАМИ

2.1.1. Учебна програма по литература за 11 клас

- **Непосилна задача:** учители и ученици да притежават знания за “национален културен модел” - консенсусна философия на българската история
- **Сврѣх-общи, празни понятия,** които не могат да се операционализират дидактически, но за сметка на това трябва да служат като изисквания към учители и ученици - национален характер, национална съдба, национален идеал.
- **Сблъскване на несъвместими понятийни редове:**

<u>Есенциалистски понятия</u>	<u>Историзиращи понятия</u>
● Национален характер	● Социална диференциация
● Национален идентичност,	● Национални митове
● самосъзнание и идеал	● Развитие и промяна, етапи,
● валидни за	● Контекстуализиране и функция
● всяко време	

2.1.2

- Учебната програма - сблъскване на противоречиви изисквания, МИТО-идеологичност и научност/подържане на твърди ценности и анализ
- Противоречията не се забелязват защото дискурсът е институционален: т.е. безличен, анонимен, автоматичен, празен.

2.1.3. Учебни програми в сравнителен план

- Изпълнената на инерционен национализъм учебната програма по български език и литература съжителства безпроблемно с тази по гражданско образование, която е направена по англо-американски модели и чийто дискурс е граждански, либерален и мултикултурен.

УЧЕБНИЦИ ПО ИСТОРИЯ, ЛИТЕРАТУРА
И ГРАЖДАНСКО ОБРАЗОВАНИЕ

- Проблем: как откритата и скрита програми на учебниците по литература и история съдействат или противодействат на целите на гражданското образование.
- Хипотеза: латентен конфликт в тези учебници между съвременни граждански принципи ценности и националистическа идеология.

- Разпределяне на учебниците по една ос между полюсите на “близки до гражданските ценности” и “далечни на гражданските ценности”.
- Често пъти открита декларация на граждански ценности и понятия /нацията като гражданска общност, базирана на обща политическа воля, граждански права и задължения, толерантна към различни традиции, езици, религии, култури/ – но под това “официално равнище” – “националистическо подсъзнание на учебниците”.
- Но - “промъкване” на романтическо-природно тълкуване на “нация” под официалното /гражданското понятие се превръща в политически коректно, което трябва да се каже за алиби. .

-
- Реторически хватки, с които се внушава, че нацията е „единна”, с древен произход, изконна и континуална във времето /скрито внушение че им съвпадение между етнически колектив – народност – и модерна нация/
- Тя има своя вечна “същност”, която устоява на вековните превратности, спечелила е велика слава, гордее се с единна културна традиция, единен език, единен пантеон от герои и пр.
- Не-критическа употреба на възлови националистически метафори като “национален дух”, “национална ценност”, “национална същност”, “национална традиция” и пр.
- Често и не-аналитично възпроизвеждане на речника от идеологически метафори на самите произведения и източници от епохата на българското Възраждане и зрелия български национализъм.

- Отделни учебници по гражданско образование, които дават “правоверни” де-митологизиращи есенциалисткото понятие за нация. Други понятия, метафори, реторика.

УЧИТЕЛСКИ ПРАКТИКИ

- Общ извод – напреженията между скритите и явни национални програми и програмата за гражданско образование се задълбочава на равнището на учителските практики.
- Системата не прави разлики между добри учители, които преподават граждански ценности, такива, които не правят това и такива, които активно им противодействат.
- Голяма част от учителите по БЕЛ и история не осъзнават национализма като проблем, противопоставен на гражданското образование.
- Има малка група учители в “нелегална съпротива” срещу гражданските ценности.